

İmge KUZGUN

İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu
Öğretim Görevlisi

TÜRK CEZA HUKUKU AÇISINDAN MOBBİNG

onikilevha
KURUMSAL YAYINLAR

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MOBBİNG KAVRAMI, TANIMI, TARİHİ GELİŞİMİ, MOBBİNG SÜRECİ VE MAĞDUR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

I. MOBBİNG KAVRAMI, TANIMI VE TARİHİ GELİŞİMİ.....	5
A. Mobbing Kavramı ve Tanımı	5
B. Mobbing Kavramının Tarihi Gelişimi.....	17
II. MOBBİNG KAVRAMININ BENZER KAVRAMLARLA KARŞILAŞTIRILMASI	20
A. Bullying (Zorbalık).....	20
B. Staffing (Hiyerarşide Üste Karşı Mobbing- Üste Yönelik Dikey Mobbing) ve Bossing (Hiyerarşide Asta Karşı Mobbing-Asta Yönelik Dikey Mobbing)	22
C. İşyerinde Çatışma	23
D. İşyerinde Şiddet	24
E. Stalking (Taciz Takibi)	24

III. MOBBİNG AŞAMALARI.....	25
IV. MOBBİNG TEŞKİL EDEN DAVRANIŞLARIN SINIFLANDIRILMASI VE GÖRÜLME ŞEKİLLERİ	30
A. Mobbing Teşkil Eden Davranışların Sınıflandırılması.....	30
B. Mobbing Teşkil Eden Davranışların Görülme Şekilleri.....	35
1. Çalışanı Yeterli Çabayı Göstermemekle Suçlamak.....	35
2. Çalışanı Yaşından Dolayı Deneyimsizlikle veya Beceriksizlikle Suçlamak/Aşağılamak.....	36
3. İşyeri İmkanlarından Faydalanmasını Engellemek	36
4. Aşırı İş Yükleme, Makul Olmayan Sürelerde İşin Bitirilmesini İstemek.....	37
5. İşten Atmakla Tehdit Etmek.....	37
6. Çalışanın Bulunması Gerekli Toplantılardan Haberdar Etmemek.....	38
7. Çalışanın İş Arkadaşlarıyla İletişim Kurmasını Engelleyecek İş Ortamı Oluşturmak	38
8. Çalışan Hakkında Söylenti Yayımak	39
9. Çalışana Fiziksel Şiddet Uygulamak ya da Uygulayacağına Dair Tehdit Etmek.....	40
10. Çalışanın Ruh Sağlığı Hakkında İmalarda Bulunmak	41
11. Çalışana Görevi İle İlgili Olmayan veya Başarısız Olacağı İşler Vermek.....	42
V. MOBBİNG DAVRANIŞ TÜRLERİ VE MAĞDUR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ.....	42
A. Mobbing Davranış Türleri	42
1. Hiyerarşik İlişkide (Dikey) Mobbing.....	44
a. Yukarıdan Aşağıya Doğru Mobbing	45
b. Aşağıdan Yukarıya Doğru Mobbing	45
2. Fonksiyonel (Yatay) Mobbing.....	46
B. Mobbingin Mağdur Üzerinde Etkileri	47

İKİNCİ BÖLÜM
MOBBİNGİN UNSURLARI, TÜRK CEZA
KANUNUNDA MOBBİNGE VÜCUT VEREN
SUÇ TİPLERİ

I. MOBBİNGİN UNSURLARI.....	49
A. Davranışların Sistematik Olması.....	50
B. Davranışların Birbiriyle Bağlantılı Olması	54
C. Davranışların Yıldırma ve Ayrımcılığa Hizmet Etmesi	56
D. Davranışların Mağdurun Genel Kişilik Hakkını, Onurunu Veya Sağlığını İhlal Eden Bir Boyuta Ulaşmaya Elverişli Nitelikte Olması	61
E. İşyerinde Gerçekleşmesi.....	67
II. TÜRK CEZA KANUNUNDA MOBBİNGE VÜCUT VEREN SUÇ TİPLERİNİN MOBBİNG İLE KIYASLANMASI..	68
A. Eziyet Suçu.....	69
1. Korunan Hukuksal Yarar.....	69
2. Fail.....	69
3. Mağdur.....	70
4. Maddi Unsur.....	70
5. Hukuka Aykırılık Unsuru	72
6. Manevi Unsur.....	72
7. Suçun Nitelikli Halleri.....	72
8. Suçun Özel Görünüş Biçimleri.....	73
a. Teşebbüs	73
b. İçtima	73
c. İştirak	74
B. Hakaret Suçu.....	74
1. Korunan Hukuksal Yarar.....	74
2. Fail.....	75
3. Mağdur.....	75

4. Maddi unsur	76
5. Hukuka Aykırılık Unsuru	78
6. Manevi Unsur.....	78
7. Suçun Nitelikli Halleri.....	78
8. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	79
a. Teşebbüs	79
b. İçtima	79
c. İştirak	80
C. Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu	80
1. Korunan Hukuksal Yarar.....	81
2. Fail ve Mağdur.....	81
3. Maddi Unsur.....	82
4. Hukuka Aykırılık Unsuru	83
5. Manevi Unsur.....	84
6. Suçun Nitelikli Halleri.....	84
7. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	84
a. Teşebbüs	84
b. İçtima	85
c. İştirak	86
D. Tehdit	86
1. Korunan Hukuksal Yarar.....	86
2. Fail ve Mağdur.....	86
3. Maddi Unsur.....	87
4. Hukuka Aykırılık Unsuru	89
5. Manevi Unsur.....	90
6. Suçun Nitelikli Halleri.....	91
a. Suçun Silahla İşlenmesi	91
b. Suçun İmzası Mektupla İşlenmesi.....	92
c. Suçun Özel İşaretle İşlenmesi.....	92
7. Suçun Özel görünüş biçimleri.....	92

a.	Teşebbüs	92
b.	İçtima	93
c.	İştirak	94
E.	İş ve Çalışma Özgürlüğünün İhlali Suçu.....	94
1.	Korunan Hukuksal Yarar.....	94
2.	Fail ve Mağdur.....	95
3.	Maddi Unsur.....	96
a.	İş ve Çalışma Özgürlüğünün İhlal Edilmesi.....	96
b.	Çaresizliğini, Kimsesizliğini ve Bağlılığını Sömürmek Suretiyle Kişileri İnsani Olmayan Şartlarda Çalıştırma ve Bu Amaçla Bir Kimseyi Tedarik veya Sevk veya Bir Yerden Başka Yere Nakletme	97
c.	İşçiyi veya İşverenlerini Ücretleri Azaltıp Çoğaltmaya veya Önceden Kabul Edilenlerden Başka Koşullar Altında Anlaşmalar Kabulüne Zorlama ya da Bir İşin Durmasına, Sona Ermesine veya Durmasının Devamına Neden Olma	98
4.	Hukuka Aykırılık Unsuru	99
5.	Manevi Unsur.....	99
6.	Suçun Nitelikli Halleri.....	99
7.	Suçun Özel Görünüş Biçimleri	100
a.	Teşebbüs	100
b.	İçtima	100
c.	İştirak	101
F.	Cinsel Saldırı	101
1.	Korunan Hukuksal Yarar.....	101
2.	Fail.....	102
3.	Mağdur.....	102
4.	Maddi Unsur.....	103
5.	Hukuka Aykırılık Unsuru	106
6.	Manevi Unsur.....	106
7.	Suçun Nitelikli Halleri.....	107

a. Suçun Vücuda Organ veya Başkaca Bir Cisim Sokulmak Suretiyle İşlenmesi	107
b. Suçun Beden veya Ruh Bakımından Kendisini Savunamayacak Durumdaki Kişiyeye Karşı İşlenmesi	108
c. Suçun Kamu Görevi veya Hizmet İlişkisinin Sağladığı Nüfuz Kötüye Kullanılarak İşlenmesi.....	108
8. Netice Sebebiyle Cezanın Ağırlaştırılmasını Gerektiren Haller.....	109
9. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	109
a. Teşebbüs	109
b. İçtima	110
c. İştirak	110
G. Cinsel Taciz.....	110
1. Korunan Hukuksal Yarar.....	111
2. Fail ve Mağdur.....	111
3. Maddi Unsur.....	111
4. Manevi Unsur.....	114
5. Hukuka Aykırılık Unsuru	114
6. Suçun Nitelikli Halleri.....	114
7. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	116
a. Teşebbüs	116
b. İçtima	116
c. İştirak	117
H. Kasten Yaralama Suçu.....	117
1. Korunan Hukuksal Yarar.....	117
2. Fail ve Mağdur.....	117
3. Maddi Unsur.....	117
4. Manevi Unsur.....	119
5. Hukuka Aykırılık Unsuru	119
6. Suçun Nitelikli Halleri.....	121

---

a.	Suçun Kişinin Yerine Getirdiği Kamu Görevi Nedeniyle İşlenmesi.....	121
b.	Suçun Kamu Görevlisinin Sahip Bulunduğu Nüfuz Kötüye Kullanılmak Suretiyle İşlenmesi	122
c.	Kasten Yaralama Neticesinde Ölümün Meydana Gelmesi	122
7.	Suçun Özel Görünüş Biçimleri	123
a.	Teşebbüs	123
b.	İçtima	123
c.	İştirak	124
I.	Cebir Kullanma Suçu	124
1.	Korunan Hukuksal Yarar.....	124
2.	Fail ve Mağdur.....	125
3.	Maddi Unsur.....	125
4.	Manevi Unsur.....	126
5.	Hukuka Aykırılık Unsuru	126
6.	Suçun Nitelikli Halleri.....	127
7.	Suçun Özel Görünüş Biçimleri.....	127
a.	Teşebbüs	127
b.	İçtima	127
c.	İştirak	127
J.	Nefret ve Ayrımcılık Suçu	128
1.	Korunan Hukuksal Yarar.....	128
2.	Fail.....	130
3.	Mağdur.....	130
4.	Maddi Unsur.....	130
5.	Manevi Unsur.....	133
6.	Suçun Nitelikli Halleri.....	133
7.	Suçun Özel Görünüş Biçimleri	133
a.	Teşebbüs	133
b.	İçtima	133

c. İştirak	134
K. Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu.....	134
1. Korunan Hukuksal Yarar.....	134
2. Fail ve Mağdur.....	135
3. Maddi Unsur.....	135
4. Manevi Unsur.....	137
5. Hukuka Aykırılık Unsuru	137
6. Suçun Nitelikli Halleri.....	137
7. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	137
a. Teşebbüs	137
b. İçtima	138
c. İştirak	138

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ULUSLARARASI METİNLERDE VE
KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA MOBBİNG
VE MOBBİNGİN AYRI BİR SUÇ TİPİ
OLARAK TÜRK CEZA KANUNUNDA
DÜZENLENMESİ SORUNU

I. GENEL OLARAK	139
II. ULUSLARARASI METİNLERDE VE KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA MOBBİNG.....	141
A. Uluslararası Metinlerde Mobbing	142
B. Karşılaştırmalı Hukukta Mobbing.....	149
1. Mobbingi Açıkça Düzenleme Altına Alan Ülkeler	152
a. Ceza Kanunlarında Mobbingi Suç Olarak Düzenleyen Ülkeler	152
aa. İsveç	152
bb. Fransa	154
b. Diğer Mevzuatlarında Mobbinge Yer Veren Ülkeler.....	157

---

aa. Belçika	157
bb. İtalya	158
cc. İngiltere.....	159
dd. Polonya.....	160
ee. Hollanda	161
ff. Kanada	161
2. Mobbinge İlişkin Özel Bir Yasal Düzenlemenin Olmadığı Ülkeler.....	161
a. Almanya.....	162
b. ABD	170
c. İsviçre	172
d. Japonya.....	173
e. Avusturya	174
C. Mobbing Kavramının Türk Hukuk Sistemindeki Yeri	175
1. Anayasada Mobbinge İlişkin Düzenlemeler	179
2. Medeni Hukukta Mobbinge İlişkin Düzenlemeler.....	181
3. Borçlar Hukukunda Mobbinge İlişkin Düzenlemeler.....	182
4. İş Hukukunda Mobbinge İlişkin Düzenlemeler	184
5. Ceza Hukukunda Mobbinge İlişkin Düzenlemeler	191
6. İdare Hukukunda Mobbinge İlişkin Düzenlemeler.....	195
III. ÜLKEMİZDE GERÇEKLEŞEN MOBBİNGİN MÜSTAKİL SUÇ OLMASI YÖNÜNDEKİ ÇALIŞMALAR	196
IV. ÇALIŞMALAR, ÖNERİLER VE OLMASI GEREKEN AÇISINDAN MOBBİNG SUÇU	200
A. Korunan Hukuksal Yarar.....	200
B. Maddi Unsur	201
1. Fail.....	201
a. Özgü Suç Olma Niteliği.....	203
b. Kurum ve Kuruluşların Sorumluluğu	203
2. Mağdur.....	205
3. Suçun Konusu	207
4. Eylem (Hareket ve Netice)	208

a. Mağdurun Ruhsal veya Fiziksel Sağlığına Zarar Verecek, Algılama Yeteneğini Bozacak, Onur, Şeref ve Saygınlığına Zarar Verecek Nitelikte Olması.....	211
b. Failin Davranışlarının Belli Bir Süre Devam Etmesi.....	213
c. Davranışların İşyerinde veya İşyeri ile Bağlantılı Başka Bir Yerde Gerçekleşmesi	213
d. Failin Mağduru Bezdirmek Yıldırım ve İşyerinden Uzaklaştırmak Saiki ile Hareket Etmesi	215
e. Davranışların Sistematik Olması.....	216
5. Nedensellik Bağı (İllyet Bağı)	216
C. Hukuka Aykırılık Unsuru	217
D. Manevi Unsuru	217
E. Suçun Nitelikli Unsurları	218
1. Mobbing Neticesinde Mağdurun İşten Ayrılması veya İşten Çıkarılması	218
2. Mobbing Fiillerinin Kamu Kurum veya Kuruluşlarında Çalışanlar Arasında İşlenmesi.....	220
3. Birden Fazla Kişi Tarafından Birlikte Gerçekleştirilmesi ...	221
4. Mobbingin Şirket Politikası Halini Almış Olması	221
F. Özel Görünüm Şekilleri.....	223
1. Teşebbüs Sorunu	223
2. Suça İştirak Sorunu.....	223
3. Suçların İçtima Sorunu.....	224
a. Kesintisiz Suç.....	224
b. İçtima	224
G. Yaptırım	225
SONUÇ	227
KAYNAKÇA	231